

การประเมินผลการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาล วิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลสงฆ์

Evaluation of prevention and infection control practice in patient with Coronavirus Disease 2019 among registered nurses, Priests hospital

วรศักดิ์ ขวัญเจริญทรัพย์

โรงพยาบาลสงฆ์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

Vorasak Kwanjaroensub

Priest Hospital, Department of Medical Services, Ministry of Public Health

Received 2021 Dec 8, Revised 2021 Dec 24, Accepted 2021 Dec 24

บทคัดย่อ

พยาบาลวิชาชีพเป็นบุคลากรในทีมสุขภาพที่มีบทบาทที่สำคัญในการดูแลผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และมีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องจากต้องดูแลและปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ป่วยเป็นระยะเวลานาน การศึกษาเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลและศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลสงฆ์ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสงฆ์ จำนวน 163 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้นโยบายและแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 61.35 และผลการปฏิบัติการพยาบาลป้องกันและควบคุมการติดเชื้ออยู่ในระดับสูงของมาตรฐานที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 74.23 และการเข้ารับการอบรมป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ กับการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (p -value = 0.047) ส่วนการรับรู้นโยบายและแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (p -value = 0.001) ส่วน เพศ อายุ ระดับการปฏิบัติงาน ระยะเวลาในการ

ปฏิบัติงาน หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพ ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์สำหรับโรงพยาบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสนับสนุนการปฏิบัติทางการพยาบาลในการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล รวมทั้งสามารถเฝ้าระวังโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ในโรงพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: การปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ, โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, พยาบาลวิชาชีพ

Abstract

Registered nurses are healthcare workers who have an important role in caring for patients infected with the coronavirus disease 2019, and there is a high risk of infecting the coronavirus 2019 because they have to provide care and nursing to patients for a long time. This research conducted a descriptive study, and the objective of this study was to evaluate and study the factors related to infection prevention and control practices of registered nurses in caring for coronavirus disease 2019 patients at Priest hospitals. The study sample consisted of 163 registered nurses. The research instruments were questionnaire. The data were analyzed by using descriptive statistics and Spearman's correlation coefficient statistics.

The result revealed that the level of perception of the policies and guidelines for the prevention and control of coronavirus disease 2019 was at a moderate level. (61.35%). The Level of nursing prevention and control was at a high level (74.23%). The attendance for coronavirus disease 2019 prevention and control training had a low positively associated with infection prevention and control practices of registered nurses ($p\text{-value} = 0.047$, $\text{sig.} = 0.05$), and the perception of policies and guidelines for the prevention and control of coronavirus disease 2019 had a moderate positively associated with infection prevention and control practices of registered nurses ($p\text{-value} = 0.001$, $\text{sig.} = 0.05$). Other factors no relationship with infection prevention and control practices of registered nurses. The results of this research are useful for hospitals and related agencies in supporting infection prevention and control practices in hospital, as well as being able to monitor emerging infectious diseases in hospitals of registered nurses to be effective.

Keywords: Prevention and control practice of infectious diseases, Coronavirus Disease 2019, Nurse practitioner

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019) นับเป็นภัยสุขภาพที่สำคัญของโลก โดยองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการระบาดใหญ่ และเป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุขของไทยได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออันตราย อันดับที่ 14 โดยกำหนดให้มีมาตรการป้องกันและควบคุมอย่างเข้มข้น เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเป็นวงกว้าง^(1,2,3,4)

ปัจจุบันรายงานสถานการณ์การติดเชื้อพบว่าผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สะสมทั่วโลกทั้งสิ้น จำนวน 241 ล้านราย เสียชีวิตสะสม 4.9 ล้านราย⁽⁵⁾ ส่วนในประเทศไทย พบจำนวนผู้ติดเชื้อสะสม 1.7 ล้านราย เสียชีวิตสะสม 1.8 หมื่นราย⁽⁶⁾ ส่งผลให้บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขมีบทบาทอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยาบาลวิชาชีพ การศึกษาหลายๆ การศึกษาชี้ให้เห็นว่ามากกว่าร้อยละ 50 ของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ติดเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 เป็นพยาบาลวิชาชีพโดยมีอัตราการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพสูงกว่าแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากต้องสัมผัสผิวด้านหน้าของผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เข้ารับบริการโดยตรง และเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติกรพยาบาลแก่ผู้ป่วยเป็นระยะเวลานาน และยังพบว่าพยาบาลวิชาชีพมีแนวโน้มการติดเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 เพิ่มขึ้น^(7,8,9)

ซึ่งหลายๆ ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพ เช่น การขาดประสบการณ์ทำงานด้านการควบคุมป้องกันการติดเชื้อ การสื่อสารนโยบาย หรือ

แนวทางปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน หอผู้ป่วย วัฒนธรรมการทำงาน การฝึกอบรม การเข้าถึงและเชื่อถือในอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล บรรยากาศความปลอดภัยในองค์กร มาตรการเชิงปฏิบัติ ล้วนมีผลต่อการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและควบคุมโรค^(7,8,10,11,12,13)

ดังนั้นองค์การอนามัยโลกจึงได้กำหนดแผนงานแนวทางการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อรวมทั้งสภาการพยาบาลของไทยได้กำหนดแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมและป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับพยาบาลวิชาชีพ⁽¹⁴⁾ อีกทั้งมีข้อกำหนดด้านมาตรฐานการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล ซึ่งเป็นข้อกำหนดให้พยาบาลวิชาชีพนำไปปฏิบัติ โดยเน้นการเฝ้าระวังและการติดตาม การบริหารจัดการสถานการณ์ที่มีการระบาดของเชื้อได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในหน่วยบริการทั้งระบบอย่างมีประสิทธิภาพโดยการพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ เป็นการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมคุณภาพ มาตรฐานด้านความปลอดภัยจากการติดเชื้อ แบ่งออกเป็น 9 มาตรฐาน ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการ 2) การดำเนินงานเฝ้าระวังการติดเชื้อ 3) การสอบสวนโรค 4) การให้คำแนะนำ/ปรึกษาแก่บุคลากร 5) การดูแลต่อเนื่อง 6) การคุ้มครองภาวะสุขภาพ 7) การให้ข้อมูลด้านสุขภาพ 8) การพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย และ 9) การบันทึกทางพยาบาล^(15,16)

โรงพยาบาลสงฆ์ เป็นหน่วยงานที่ให้การดูแลรักษาพระสงฆ์อาพาธด้วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยในปัจจุบันพบว่า มีพระสงฆ์อาพาธเข้ารับบริการในโรงพยาบาลสงฆ์สะสมจำนวน 727 รูป มรณภาพสะสมจำนวน 47 รูป

ทั้งนี้โรงพยาบาลยังคงให้ความสำคัญในเรื่องของการส่งเสริมความปลอดภัยในบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข แต่ปัจจุบันพบว่าบุคลากรติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 38 ราย เป็นพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 12 ราย ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นในการประเมินผลการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสงฆ์ ที่ให้การดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องจากการประเมินช่วยสะท้อนผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลมากน้อยเพียงใด เพื่อให้สามารถปรับปรุงมาตรการ แนวทาง รวมทั้งพัฒนางานการป้องกันการติดเชื้อ และพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและตรงกับความต้องการของพยาบาล โดยคำนึงถึงประโยชน์ของพยาบาลวิชาชีพ และผู้ป่วย^(15,16)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลสงฆ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลสงฆ์

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ทำการศึกษาในกลุ่มพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลสงฆ์ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง และสมัครใจ

เข้าร่วมการวิจัย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 163 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทางนิเวศวิทยาของพฤติกรรมสุขภาพ (Social ecological model) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านบุคคล ระดับบุคคลระดับระหว่างบุคคล ระดับองค์กร ระดับนโยบายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้รับการตรวจสอบเชิงเนื้อหาผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยคำนวณหาดัชนีความตรงตามเนื้อหา และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) หาค่า Cronbach's alphas ได้เท่ากับ 0.98 และ 0.96 ตามลำดับ โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและการทำงาน ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านนโยบายและองค์กร และส่วนที่ 3 แบบประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาลป้องกันและควบคุมการติดเชื้อตามข้อกำหนด 9 มาตรฐาน ของสำนักงานการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประเมินผล โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์แบบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และ สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน และการศึกษาครั้งนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมเพื่อการวิจัย โรงพยาบาลสงฆ์ กรมการแพทย์ เลขที่ 15/2564

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ 72.39 อายุเฉลี่ย 40.74 ปี (S.D. = 10.83) ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญา

ตรี (ร้อยละ 84.66) รองลงมา คือ จบการศึกษาในระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 14.11) ข้อมูลการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปฏิบัติงาน ร้อยละ 86.50 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่มากกว่า 15 ปีร้อยละ 50.31 และปฏิบัติงานส่วนใหญ่ที่หอผู้ป่วย cohort ร้อยละ 18.40 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คิดเป็นร้อยละ 81.00 ซึ่งได้รับการอบรมอย่างน้อย 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 85.61 ซึ่งสามารถสรุปข้อมูลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลและการทำงานของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลสงฆ์ (n=163)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	45	27.61
หญิง	118	72.39
อายุ		
20 – 29 ปี	29	17.79
30 – 39 ปี	52	31.90
40 – 49 ปี	38	23.31
50 – 59 ปี	44	27.00
ต่ำสุด 23 สูงสุด 59 ค่าเฉลี่ย 40.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.83		
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	138	84.66
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	23	14.11
ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า	2	1.23
ระดับการปฏิบัติงาน		
หัวหน้างาน	22	13.50
ผู้ปฏิบัติงาน	141	86.50
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน (ปี)		
1 – 5	23	14.11
6 -10	34	20.86
11 – 15	14	14.72
มากกว่า 15	50	50.31

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน		
หอผู้ป่วยจักษุ	12	7.36
หอผู้ป่วยอายุรกรรม	14	8.60
หอผู้ป่วยศัลยกรรม	17	10.43
อุบัติเหตุและฉุกเฉิน	9	5.52
ผู้ป่วยนอก	20	12.27
ห้องผ่าตัด	26	15.95
หอผู้ป่วยพิเศษ	14	8.59
หอผู้ป่วยหนัก	9	5.52
หอผู้ป่วย cohort	30	18.40
หน่วยงานโรคระบบทางเดินหายใจ ARI Clinic	12	7.36
การเข้ารับการอบรมป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019		
เคยเข้ารับการอบรม	132	81.00
ไม่เคยเข้ารับการอบรม	31	19.00
จำนวนครั้งที่ได้รับการเข้ารับการอบรมป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019		
1	113	85.61
2	16	12.12
>3	3	2.27

ผลการศึกษาส่วนใหญ่ พบว่ากลุ่มอย่างมีระดับการรับรู้นโยบายและแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 61.35 และผลการปฏิบัติการพยาบาลป้องกันและควบคุมการติดเชื้ออยู่ในระดับสูงของมาตรฐานที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 74.23 ซึ่งสามารถสรุปข้อมูลได้ดังตารางที่ 2 และ 3 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละระดับการรับรู้นโยบายและแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลสงฆ์ (n=163)

ระดับการรับรู้นโยบายและแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	จำนวน	ร้อยละ
ดี (12.56 – 16.00 คะแนน)	60	36.81
ปานกลาง (8.28 – 12.55 คะแนน)	100	61.35
ไม่ดี (4.00 – 8.27 คะแนน)	3	1.84

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละระดับการปฏิบัติการพยาบาลป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลสงฆ์ (n=163)

ระดับการปฏิบัติการพยาบาลป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ	จำนวน	ร้อยละ
การปฏิบัติการพยาบาลป้องกันและควบคุมการติดเชื้ออยู่ในระดับเริ่มต้นของมาตรฐานกำหนด($\leq$ ร้อยละ 59)	0	0
การปฏิบัติการพยาบาลป้องกันและควบคุมการติดเชื้ออยู่ในระดับปานกลางของมาตรฐานที่กำหนด (ร้อยละ 60-79)	42	25.77
การปฏิบัติการพยาบาลป้องกันและควบคุมการติดเชื้ออยู่ในระดับสูงของมาตรฐานที่กำหนด($\geq$ ร้อยละ 80)	121	74.23

ผลการศึกษา พบว่า การเข้ารับการอบรมป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ กับการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพ และการรับรู้นโยบายและแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($r = 126$, $r = .547$ ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 4 ส่วน เพศ อายุ ระดับการปฏิบัติงาน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพ

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องและการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพ (n=163)

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value	การแปลผล
เพศ	-.083	.214	ไม่มีความสัมพันธ์
อายุ	.033	.524	ไม่มีความสัมพันธ์
ระดับการศึกษา	-.090	.187	ไม่มีความสัมพันธ์
ระดับการปฏิบัติงาน	.033	.603	ไม่มีความสัมพันธ์
ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	.033	.527	ไม่มีความสัมพันธ์
หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน	.071	.171	ไม่มีความสัมพันธ์
การเข้ารับการอบรมป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	.126	.047*	มีความสัมพันธ์ทางบวก ระดับต่ำ
การรับรู้นโยบายและแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	.547	.001*	มีความสัมพันธ์ทางบวก ระดับปานกลาง

หมายเหตุ. r = Spearman's Rank Correlation Coefficients , * $p < 0.05$

อภิปรายผล

การปฏิบัติการพยาบาลป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภาพรวม 9 ด้านอยู่ในระดับสูงของมาตรฐานที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 74.23 แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานมีการปฏิบัติตามประเด็นสำคัญที่กำหนดตามมาตรฐาน ทั้งใน 1) ด้านการบริหารจัดการและติดตามกำกับระบบงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาลสงฆ์มีการกำหนดระบบมาตรการในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) ด้านการดำเนินงานเฝ้าระวังการ

ติดเชื้อ มีการเฝ้าระวังและการจัดการเมื่อเกิดอุบัติการณ์ โดยมีการเฝ้าระวังการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพระสงฆ์อาพาธและเมื่อให้การดูแลพระสงฆ์อาพาธ พร้อมทั้ง 3) ด้านการสอบสวนโรค มีการกำหนดทีมหรือบุคลากร และข้อมูลเพื่อการสอบสวนโรคในกลุ่มผู้สัมผัสและกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อ 4) ด้านการให้คำแนะนำ/ปรึกษาแก่บุคลากร โดยปฐมนิเทศบุคลากรพยาบาลใหม่และฟื้นฟูความรู้ และฝึกทักษะเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แก่บุคลากรพยาบาลอยู่เป็นระยะ รวมทั้ง 5) ด้านการดูแลต่อเนื่อง โดยการ

ประสานข้อมูลการดูแลพระสงฆ์ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างต่อเนื่อง ทั้งกรณีจำหน่ายกลับบ้าน วัด หรือส่งต่อ – เคลื่อนย้ายภายในและภายนอกโรงพยาบาล อีกทั้ง 6) ด้านการคุ้มครองภาวะสุขภาพผู้ป่วย ปฏิบัติโดยการค้นหากลุ่มพระสงฆ์อาพาธที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมทั้ง 7) ด้านการให้ข้อมูลด้านสุขภาพ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับภาวะเสี่ยงหรือการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาลสำหรับผู้ป่วย ครอบครัว และวัด รวมถึง 8) ด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย มีการให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่พระสงฆ์ที่อาพาธ ครอบครัว และวัด และ 9) ด้านการบันทึกทางการแพทย์ มีการบันทึกตามหลัก 4 C (Correct, Complete, Clear, Concise) และการบันทึกทางการแพทย์อย่างต่อเนื่องตามแนวทางปฏิบัติหรือมาตรฐานเพียงพอต่อการเป็นหลักฐานทางกฎหมาย เพื่อใช้ประกอบการดำเนินการสอบสวนและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาลสงฆ์ การปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างมีความใกล้เคียงกับการปฏิบัติตามบทบาทของพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลชุมชน ที่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในภาพรวมทั้ง 9 ด้านได้ร้อยละ 87.9 โดยมีการปฏิบัติกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน คือ การให้คำปรึกษา การให้ข้อมูลและความรู้ด้านสุขภาพรวมทั้งการพัฒนาความรู้ ทักษะและให้คำแนะนำแก่บุคลากรทางการแพทย์ พร้อมทั้งการบริหารจัดการและควบคุมสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลร่วมด้วย⁽¹⁷⁾ ซึ่งให้เห็นถึงการนำแนวทางที่กำหนดไปถ่ายทอดสู่การปฏิบัติเพื่อให้ดำเนินการตอบสนองข้อกำหนดมาตรฐานครอบคลุมในทุกกลุ่มงาน ทุกคนที่เกี่ยวข้อง⁽¹⁶⁾

ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพ

พบว่าปัจจัยด้านการทำงาน ได้แก่ การเข้ารับการอบรมป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($r = 126$) ทั้งนี้อาจเพราะโรงพยาบาลสงฆ์มีการจัดทำแผนการอบรมความรู้และทักษะให้เหมาะสมกับปัญหาและสถานการณ์ของการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในโรงพยาบาล รวมทั้งมีการดำเนินงานฟื้นฟูความรู้และฝึกทักษะที่เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้แก่บุคลากรพยาบาล ซึ่งเห็นว่าการได้รับฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพที่ให้การดูแลผู้ป่วยโดยตรงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อฟื้นฟูองค์ความรู้ ทักษะการปฏิบัติในการดูแลผู้สงสัยหรือผู้ป่วยได้ รวมทั้งการได้รับการฝึกวิธีการใส่และอุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคล^(15,18) สอดคล้องกับมาร์ทแลนด์และคณะ⁽¹⁹⁾ ที่ระบุว่าพยาบาลวิชาชีพที่ให้การดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ควรได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และข้อมูลทางคลินิกที่สำคัญ รวมถึงการฝึกปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดเชื้อร่วมด้วย สอดคล้องกับการศึกษาในประเทศจีน พบว่าการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อที่ถูกต้อง เช่น การดูแลสุขอนามัย การใช้อุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคล (PPE) และหัตถการอื่นๆ ถือเป็นการป้องกันที่สำคัญที่สุดสำหรับการดำเนินงานและการป้องกันทางการแพทย์⁽²⁰⁾ ซึ่งการให้ฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ จะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019⁽¹¹⁾ เนื่องจากมีอิทธิพลต่อ

ความเต็มใจในการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกัน และควบคุมการติดเชื้อ รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัย พร้อมทั้งทำให้มีความรู้ ทักษะ และตระหนักเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการอบรม มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับไซมอน⁽²¹⁾ ที่กล่าวว่า การที่บุคคลได้รับความรู้ในเรื่องที่ต้องการ ก็จะส่งผลต่อความมั่นใจในตนเอง และปัจจัยด้านนโยบายและองค์กร ได้แก่ การรับรู้ นโยบายและแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตามการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($r = .547$) เช่นเดียวกับการศึกษาในประเทศกานาและเคนยา พบว่าการรับรู้การสื่อสารแนวทางการดำเนินงานจากผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019⁽²²⁾ ทั้งนี้อาจเพราะองค์กรเป็นส่วนสำคัญและมีอิทธิพลต่อบทบาทการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจึงควรกำหนดนโยบาย มาตรการที่มีเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจับต้องได้มากที่สุด รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน อีกทั้งมีการสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางของทางการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นสิ่งสำคัญ จะส่งผลให้มีความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติ

สามารถทำงานพร้อมทั้งป้องกันการติดเชื้อภายในโรงพยาบาลและการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ^(10,23)

ข้อเสนอแนะ

1. โรงพยาบาล ผู้บริหาร และควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ และจัดอบรมการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล และโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งการอบรมประจำปี และการอบรมฟื้นฟู และสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการกำหนดนโยบายในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานที่จะส่งผลต่อการป้องกัน และควบคุมการติดเชื้อ รวมทั้งเป็นการเฝ้าระวังติดเชื้อในโรงพยาบาลให้เพิ่มขึ้น
2. โรงพยาบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลสร้างแนวปฏิบัติสำหรับการป้องกันการติดเชื้อภายในโรงพยาบาล และการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และมีนโยบายในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ปฏิบัติงานทางการพยาบาลเพื่อพร้อมในการเฝ้าระวังการระบาดของโรค การดูแลรักษาผู้ป่วยให้ทันต่อสถานการณ์และให้การดูแลอย่างต่อเนื่อง
3. ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุม และได้ข้อมูลที่มีความรอบด้านมากยิ่งขึ้น รวมถึงศึกษาบริบทของการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันไป เช่น ห้องผ่าตัด หอผู้ป่วยใน ซึ่งอาจมีรูปแบบและการดำเนินการที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลภาพกว้างมากยิ่งขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน และการพัฒนาแนวทางในการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลที่จำเพาะต่อการปฏิบัติมากขึ้น

แนะนำการอ้างอิงสำหรับบทความนี้

วรศักดิ์ ขวัญเจริญทรัพย์. การประเมินผลการปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลสงฆ์. วารสารสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง 2564; 6(2): หน้า 164-176.

Suggested citation for this article

Kwanjaroensub V. Evaluation of prevention and infection control practice in patient with Coronavirus Disease 2019 among registered nurses, Priests hospital. Institute for Urban Disease Control and Prevention Journal 2021; 6(2): page 164-176.

เอกสารอ้างอิง

1. WHO. WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020 [Internet]. 2020 [cited 2021 Oct 17]. Available from: <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>
2. กลุ่มพัฒนาวิชาการโรคติดต่อ. สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาตรการสาธารณสุข และปัญหาอุปสรรคการป้องกันควบคุมโรคในผู้เดินทาง [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 17 ตุลาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://ddc.moph.go.th/uploads/files/2017420210820025238.pdf>
3. กระทรวงสาธารณสุข. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2563 เรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่ออันตราย (ฉบับที่ 3). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 137, ตอนพิเศษ 48 ง (ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2563).
4. Intolo S, Sihaboonnak T, Saisangjan N. Infection Control Nurse' Roles in Infection Prevention and Control for COVID-19 within Healthcare Setting. J Nurs Health Care 2021; 39:14-21.
5. Worldometer. COVID-19 CORONAVIRUS PANDEMIC [Internet]. 2021 [cited 2021 Oct 17]. Available from: <https://www.worldometers.info/coronavirus/>
6. Department of Disease Control. COVID-19 situation report [Internet]. 2021 [cited 2021 Oct 17]. Available from: <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>
7. Sabetian G, Moghadami M, Haghighi LH, Shahriarirad R, Fallahi MJ, Asmarian N, et al. COVID-19 infection among healthcare workers: a cross-sectional study in southwest Iran. Virol J 2021;18:58. doi: 10.1186/s12985-021-01532-0.

8. Zheng L, Wang X, Zhou C, Liu Q, Li S, Sun Q, et al. **Analysis of the Infection Status of Healthcare Workers in Wuhan During the COVID-19 Outbreak: A Cross-sectional Study.** Clin Infect Dis 2020;71:2109-13. doi: 10.1093/cid/ciaa588.
9. Bandyopadhyay S, Baticulon RE, Kadhum M, Alser M, Ojuka DK, Badereddin Y, et al. **Infection and mortality of healthcare workers worldwide from COVID-19: a systematic review.** BMJ Glob Health 2020;5:e003097. doi: 10.1136/bmjgh-2020-003097.
10. Houghton C, Meskell P, Delaney H, Smalle M, Glenton C, Booth A, et al. **Barriers and facilitators to healthcare workers' adherence with infection prevention and control (IPC) guidelines for respiratory infectious diseases: a rapid qualitative evidence synthesis.** Cochrane Database Syst Rev 2020;4:CD013582. doi: 10.1002/14651858.CD013582.
11. ชุตติมา ดีสวัสดิ์, พรทิพย์ กิระพงษ์, นิตยา เพ็ญศิริินภา. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของบุคลากรในโรงพยาบาลบุรีรัมย์. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2564];15:399-413. เข้าถึงได้จาก: <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/RHPC9Journal/article/view/251209>**
12. Yesse M, Muze M, Kedir S, Argaw B, Dengo M, Nesre T, et al. **Assessment of knowledge, attitude and practice toward COVID-19 and associated factors among health care workers in Silte Zone, Southern Ethiopia.** PLoS One 2021;16:e0257058. doi: 10.1371/journal.pone.0257058.
13. Hussen H, Alemu ZA. **Risk of COVID-19 Infection and Associated Factors Among Healthcare Workers: A Cross-Sectional Study at Eka Kotebe Treatment Center in Ethiopia.** Int J Gen Med 2020;14:1763-72. doi: 10.2147/IJGM.S301518.
14. สภาการพยาบาล. **แนวปฏิบัติเพื่อควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ Covid-19 สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.tnmc.or.th/news/394>**
15. นิตยาจารย์ กิตติเดชา. **มาตรฐานการบริการพยาบาลป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล. ใน: ธีรรัตน์ จิรสินธิปก, เพ็ญใจ เจริญวิวัฒน์กุล, สุวิภา นิตยาจารย์, สมจิตต์ วงศ์สุวรรณ สิริ, สารา วงษ์เจริญ, บรรณาธิการ. มาตรฐานการบริการพยาบาลในโรงพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: สำนักการพยาบาล กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข; 2551. หน้า 335-66.**

16. สมจิตต์ วงศ์สุวรรณศิริ, ชุตติกาญจน์ หฤทัย, อีรพร สติธองกร, ศิริมา ลีละวงศ์, วาริ วณิชปัญจพล, โศภิชฐ์ สุวรรณเกศาวงษ์, บรรณาธิการ. **การประกันคุณภาพการพยาบาล : การประเมินคุณภาพการบริการพยาบาลป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล.** นนทบุรี: สำนักการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข; 2554.
17. Suwanrat W, Unahalekhaka A, Klunklin P. **Role Practices and Barriers to Practice Among Infection Control Nurses in Community Hospitals.** Nursing Journal [Internet]. 2021 [cited 2021 Jun 11];48:75-83. Available from: <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/cmunursing/article/view/251499>
18. ศูนย์ประสานความร่วมมือของพยาบาลในภาวะการณ์การติดเชื้อ COVID – 19. **รายงานสรุปผลการปฏิบัติงานของพยาบาลในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 [อินเทอร์เน็ต].** 2564 [เข้าถึงเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.don.go.th/?download=4673>
19. Martland AM, Huffines M, Henry K. **Surge Priority Planning COVID-19: Critical Care Staffing and Nursing Considerations [Internet].** 2021 [cited 2021 Nov 30]. Available from: <https://www.chestnet.org/resources/surge-priority-planning-covid-19-critical-care-staffing-and-nursing-considerations>
20. Ran L, Chen X, Wang Y, Wu W, Zhang L, Tan X. **Risk Factors of Healthcare Workers With Coronavirus Disease 2019: A Retrospective Cohort Study in a Designated Hospital of Wuhan in China.** Clin Infect Dis 2020;71:2218-21. doi: 10.1093/cid/ciaa287.
21. Symonds AF. **Teaching yourself personality efficiency.** London: The English University Press; 1964.
22. Afulani PA, Nutor JJ, Agbadi P, Gyamerah AO, Musana J, Aborigo RA, et al. **Job satisfaction among healthcare workers in Ghana and Kenya during the COVID-19 pandemic: Role of perceived preparedness, stress, and burnout.** PLOS Glob Public Health 2021;1:e0000022. doi: 10.1371/journal.pgph.0000022.
23. Gan WH, Lim JW, Koh D. **Preventing Intra-hospital Infection and Transmission of Coronavirus Disease 2019 in Health-care Workers.** Saf Health Work [Internet]. 2020 [cited 2021 Oct 17];11:241-43. Available from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S209379112030161X>